

İKTİSATÇININ ZANAATI

MICHAEL S. WEISBACH

VakıfBank Kültür Yayınları: 0380
İnsan ve Toplum: 033

İKTİSATÇININ ZANAATI
ARAŞTIRMA VE YAYIN REHBERİ
MICHAEL S. WEISBACH

Özgün Adı
*The Economist's Craft: An Introduction
To Research, Publishing, and Professional
Development*

Türkçesi
M. Ali Kayacık

Yayın Danışmanı
Ekrem Demirli

Proje Editörü
Dr. Mehmet Yılmaz Akbulut

Kapak Görseli ve Sayfa Uygulama
Faruk Özcan

Son Okuma
Zeynep Nur Ayanoğlu

VakıfBank Kültür Yayınları
İnkılap Mahallesi
Dr. Adnan Büyükdizeni Caddesi
No: 7/A1 – Kat 13
34768 Ümraniye / İstanbul
Telefon: 0 216 285 9571
www.vbky.com.tr – info@vbky.com.tr
Sertifika No: 40141

© Vakıf Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., 2025
© Princeton University, 2021

ISBN 978-625-6385-66-5

Kitabın Türkçe yayın hakları Kalem Telif hakları Ajansı aracılığıyla VakıfBank Kültür Yayınları'na aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage and retrieval system, without permission in writing from the publisher.

Baskı
Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2
34310 Haramidere, Avcılar / İstanbul
Tel: 0 212 412 1700
www.mega.com.tr - info@mega.com.tr
Sertifika No: 44452

1. Baskı: Temmuz 2025

İKTİSATÇININ ZANAATI

ARAŞTIRMA VE YAYIN REHBERİ

MICHAEL S. WEISBACH

TÜRKÇESİ
M. ALİ KAYACIK

MICHAEL S. WEISBACH

Ohio Eyalet Üniversitesinde Ralph W. Kurtz Finans Kürsüsü Başkanıdır. Amerikan Ulusal Ekonomik Araştırma Bürosunda araştırmacı olarak görev yapmaktadır. Illinois, Chicago, Rochester ve Arizona üniversitelerinde dersler vermiştir. Finans alanında önde gelen akademik dergilerden biri olan The Review of Financial Studies'in eski editörüdür ve başka beş akademik dergide yardımcı editör olarak görev yapmıştır. Kurumsal finans, kurumsal yönetim ve özel sermaye konularında uzmanlaşmakla birlikte finans ve ekonomi alanlarında geniş kapsamlı araştırma ve öğretim ilgi alanlarına sahiptir. Bu ve ilgili konularda altmışın üzerinde akademik yayını bulunmaktadır. Bu makaleler Brattle Group Ödülü (iki kez), Jensen Ödülü, Fama/DFA Ödülü, Wharton/WRDS Ödülü ve Jack Treynor Ödülü dâhil olmak üzere birçok önemli ödül kazanmıştır. Weisbach'ın makaleleri Google Scholar'a göre 48.000'den fazla atıf almış ve SSRN.com'dan 88.000'den fazla kez indirilmiştir.

M. ALİ KAYACIK

Lisans eğitimini İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Programında tamamladı. Akademik eğitimi süresince çeşitli çeviri projelerinde aktif rol alan Kayacık şu anda Yıldız Teknik Üniversitesi Diller ve Kültürlerarası Yüksek Lisans Programında eğitimine devam etmektedir. İktisat, edebiyat ve tarih gibi disiplinlerde çevirilerine devam eden Kayacık, özellikle çeviri tarihi, makine ve yapay zekâ çevirisi, felsefe metinlerinin çevirisi ve tarihi ayrıca metin olarak fotoğraf üzerine çalışmalarını yürütmektedir.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	9
-------	---

1 Giriş: Akademik Araştırma Nasıl Yapılır?	19
--	----

1. KISIM

YAZI KONUSUNU BELİRLEMEK

2 Araştırma Konusunu Belirlemek	45
3 Araştırma Portföyü Oluşturmada Stratejik Meseleler	67

2. KISIM

TASLAK HAZIRLAMAK

4 Akademik Araştırma Makaleleri Yazmaya Genel Bir Bakış	87
5 Başlık, Öz ve Giriş	107
6 Makalenin Gövdesi	133
7 Görgül Sonuçların Ortaya Koyulması	149
8 Akademik Makaleler Bağlamında Düzyazı Yazmak	171

3. KISIM

TASLAK HAZIRLADIKTAN SONRA:

MAKALEYİ SUNMA, YAYMA VE YAYIMLAMA

9 Makaleyi Sunmak	197
10 Makaleyi Yayımlamak, Düzeltmek ve Herkesin Erişimine Sunmak	223
11 Dergilerdeki Hakem Denetimi Süreci	245

4. KISIM

BAŞARILI BİR AKADEMİSYEN OLMAK

12	Üretken Bir Doktora Öğrencisi Nasıl Olunur?	287
13	Özenli Bir Tez Danışmanı Nasıl Olunur?	331
14	Akademik Bir Kariyer Yönetmek	353
Sonsöz: Doktoranın Ötesinde Akademik Başarı		397
Kaynakça		405
Dizin		415

*Bu kitapta yer alanların çoğunu bana öğreten, beraber
çalıştığım ortak yazar arkadaşlarıma ve öğrencilerime...*

ÖNSÖZ

Tucson'a Arizona Üniversitesinde ders vermek üzere 1994 yılında taşındım. Doktora düzeyinde şirketlerin nasıl sermaye arttırdığını, şirket yönetimini ve bunlarla ilgili konuları kapsayan kurumsal finans üzerine ders vermeye başladım. O zamandan bu yana geçen 26 yılda bu dersi, akademik hayatım boyunca çeşitli biçimlerde üç farklı üniversitede verdim. Bu dersi alan öğrenciler epey çalışkan ve zekiymi. Büyük bir çoğunluğu akademide kariyer sahibi olmak istiyordu. Ancak çoğu bu amaçlarını gerçekleştiremedi. Bazıları katıldıkları programı bile bitiremedi. Bazıları mezun oldu, ama sonra akademide iş bulamadı. Bazıları ise akademisyenliği ilk adımı attıktan sonra çalışmalarını yayımlayamadı.

Akademide sınırlı sayıda daimî kadro olduğundan, akademik alanda ilerlemek isteyen her doktora öğrencisinin kadroya yerleşmesi imkânsızdır. Üretken bir akademisyen olmak için çeşitli yeteneklere ve başarıma güdüsüne sahip olmak gerekse de bunlar kâfi gelmez. Başarılı bir akademisyen olma yolunda ilerleyemeyen birçok genç için mesele, yetenekli olmamakta ya da çaba sarf etmemekte değildir. Mesele aslında, doktora öğrencileri ve ilerleyen yıllarda genç akademisyenlerin görevlerini en iyi şekilde yapmamalarında yatar. Bir meslek olarak akademisyenlik, herhangi başka bir mesleği icra etmekten tamamen farklıdır. Ne var ki, akademisyen olmak isteyen birçok insan, bu işin önemli yanlarının farkına bile varmaz.

Bu gözlemim ışığında, doktora dersime başarılı bir akademisyen olmaya ilişkin en iyi yaklaşımları içeren kısa bölümler dâhil etmeye başladım. Bu derslerimde, araştırma programlarına başlamak, yazdıkları makalelerin kayda değer olduğu hususunda okuru ikna etmek, düzyazı yazmak, araştırma sunmak ve tezi bitirdikten sonra başarılı bir kariyer için gerekli olan insan sermayesini elde etmek gibi, bir doktora öğrencisinin vakit harcaması gereken konulara değindim. Geçen birkaç yılın ardından öğrencilerin verdiğim dersin geri kalanına kıyasla bu kısa bölümlere daha çok dikkat kesildiğini farkettim. Doktora programı boyunca sahip oldukları zamana ve kariyer tavsiyelerine, kurumsal finansa kıyasla daha çok ilgi gösteriyorlardı.

Doktora öğrencileri, programdaki zamanlarını en iyi şekilde değerlendirmedikleri için haklı olarak endişeliler. Bu yüzden, bölümde alabildikleri her türlü rehberlik için minnettar olurlar. Yıllar içinde sadece ders verdiğim öğrenciler değil, aynı zamanda dünya çapında ziyaret ettiğim üniversitelerde tanıştığım öğrenci ve genç akademisyenler de kendilerine yol göstermemi istedi. Gerçekten de tavsiye alma talebi o kadar yoğun ki birçok genç akademisyen, kendileri gibi çok az bilgiye sahip olan kimliği belirsiz insanların fikirlerine danışmak için çeşitli internet sitelerine müracaat ediyor.

Yıllar içinde yaptığım ikinci gözlem ise, muhtemelen iyi bir tavsiye alamadıklarından dolayı, hem doktora öğrencilerinin hem de akademisyenlerin sürekli aynı hatayı tekrarlamasıdır. Öyle ki, yayımlanmış çok sayıda makale inanılmaz derecede uzun, zihin uyuşturan sönük literatür incelemeleri barındırıyor. Mesela makalelerin giriş bölümleri araştırmanın amacını açıkça ortaya koymuyor ve okurun neden bu yazıyı okumak için vakit sarfetmesi gerektiğini izah eden yere gelene kadar uzun yollardan geçiyor: Üçüncü tarafların, sonuçları tekrarlayıp kanıtlaması için

yeterince detaylı olmayan veri betimlemesi bölümleri ile gereksiz, kötü bir şekilde isimlendirilmiş veya anlaşılması zor tablolar ya da son derece sıkıcı, edilgen bir dille ve belli ki okuru uyutmak için yazılmış makaleler. Dahası, birçok akademisyen sunum yaparken vakitlerini öylesine verimsiz kullanıyor ki yazdıkları makalenin ana sonuçlarına konuşmalarının ancak son beş dakikasında yer verebiliyorlar. Keza sunumları da çoğunlukla kötü hazırlanmış oluyor. Sunum sayfalarında kullanılan yazı boyutu küçük olduğundan, sunum anlaşılıyor; hatta okunamaz bir hâl alıyor. Öyle ki, birkaç sıra arkada oturan katılımcılar sunumdaki yazıları okuyamıyor. Genç akademisyenler, tutarlı bir araştırma ajandaları olmadığından, makalelerini dergilere ulaştırmadığından veya diğer üniversitelerde ders veren insanlarla iletişim kurmadığından kariyerlerini hep yanlış yönetiyor. Kendi çalıştıkları üniversitelerde düzenlenen seminerlere bile katılmaya tenezzül etmedikleri oluyor.

Makale yazmak, sunum yapmak, diğer akademisyenlerle iletişim hâlinde olmak bir akademisyenin mesleğinin temel unsurlarıdır. Her ne kadar dünyadaki her şeyin nasıl yapılacağına ilişkin dersler verilip kitaplar basılsa da nasıl başarılı bir akademisyen olunacağı konusunda çok az yazı yazılmıştır. İşin garip yanı da akademisyen olarak bizler hayatlarımızı, insanlara akademi dışındaki mesleklerini icra edebilmeleri için beceri kazandırmaya adanırken akademisyen olarak mesleğimizi icra edebilmek için söz konusu becerileri kazanmada bize yol gösteren pek olmuyor. Bir akademisyen işini nasıl icra edeceğini öğrenmişse, danışmanlarından, arkadaşlarından ve meslektaşlarından tavsiye alma şansına eriştiğindendir; işin geriye kalan kısmını kendi başına çözer.

İktisat ve ilgili alanlardaki doktora programları, araştırma-yı kapsayan *bilimi* öğretmekte çok iyi iş çıkarır. Bu programlarda

kurama, ekonometriye ve uygulamalı alanlardaki literatüre ilişkin çok iyi dersler sunulur. Ancak bu programların eksik oldukları kısım ise, araştırmanın *zanaatını* öğrenciye kazandırmamasıdır. Başka tür zanaatlarda olduğu gibi (iyi bir araştırma makalesi yazmak zanaat olarak düşünülebilir) makale yazmak, zamanla sınanmış teknikler, şartlara uygun düşünme, hayal gücü, etik ve detaylara dikkat etme gibi sıklıkla göz ardı edilen unsurların birleşimini içerir.

Doktora öğrencilerinin ve genç akademisyenlerin işlerinde gerekli olan zanaatkârlığı çoğu kez iyice edinememiş olduğu gözlemi beni şu düşünceye itti: *Birinin, akademisyenler için araştırmalarını nasıl yürüteceklerini ve kariyerlerini nasıl yöneteceklerini anlatan bir kitap yazması gerekiyor.* Araştırma odaklı beş bölümde ders verdikten, öğrenci ve meslektaşlarımla başarı ve başarısızlıklarını gördükten sonra o kişi olmaya karar verdim.

Bu kitabın amacı, akademik alanda kariyer inşa etme düşüncesinde olan akademisyen adayları için bir pusula görevi görmektir. Bu kitap, her ne kadar araştırmayı ve yayıncılığı mesleki gelişimle birleştirse de öncelikli odak noktası araştırma olup bir akademisyenin araştırma konusunu nasıl seçtiği, nasıl analiz ettiği, makalesini nasıl yazdığı ve yayımlattığı gibi konuları ele alır. Burada akademisyenlere, yazdıkları makalelerinin her birini, büyük bir araştırma programının parçası olarak düşünmeye davet ediyorum. Bir akademisyenin amacı, araştırmasını öyle bir şekilde yapılandırmak olmalıdır ki, meslektaşları onun toplu araştırma birikimine bakarak, her bir tekil makalenin katkılarının toplamından daha fazla şey öğrenebilsin.

Bu kitapta, her bölümü bir akademisyenin işinin farklı yönlerini ele alacak biçimde kaleme almaya çalıştım. Bölümleri bu şekilde yazmamın sebebi, bir akademisyenin işinde emin olmadığı bir mesele ile karşılaştığı zaman bu kitaptan bir bölüm

açıp okuyarak sorunu çözebilmesine yardımcı olmaktadır. Söz gelimi, bir akademisyen makalesi için giriş yazarken sorunla karşılaşırsa beşinci bölümü açarak etkili bir giriş yazma konusunda yazdıklarını okuyabilir. Bir başka örnek vermek gerekirse; akademisyen araştırmasının ampirik sonuçlarını nasıl sunması gerektiğini düşünüyorsa, bu kitapta ampirik araştırma sonuçlarını sunmanın anlaşılır ve ilgi çekici yollarını ele aldığım yedinci bölüme başvurabilir.

Alanımın iktisat ve finans olmasından dolayı bu kitap, söz konusu alanlarda çalışan akademisyenler için daha uygundur. Muhasebe, bazı yönleriyle kamu politikası ve diğer ilgili sosyal bilim dalları gibi daha geniş bir ekonomi ekosisteminin parçası olduğu düşünülen alanlarda çalışan akademisyenler için de faydalı olacaktır. Umuyorum ki bu kitapta değindiklerimin çoğu, gerek başka alanlarda çalışan akademisyenler gerekse araştırma yapıp yayımlatmaya çalışan, akademisyen olmayanlar için faydalı olur.

BU KİTAP NASIL ORTAYA ÇIKTI?

Kitabın büyük bir bölümünde, fikir aşamasından yayımlanma aşamasına kadar, makale yazma sürecini ele aldım. Fikrin araştırma projesine, sonra makale taslağına, ardından bir dergiye gönderilmeden önce birçok düzeltme yaparak ve dergiye gönderildikten sonra daha fazla düzeltme yaparak nihayetinde makalenin kabul edilmesine ve yayımlanmasına varan süreci betimledim. Ayrıca bu kitapta, bir akademisyenin her bir makaleyi kendi kariyerini tanımlayan tutarlı bir araştırma programının parçası olarak görmesinin nedenlerine ve kendi tatminini en üst seviyeye çıkarmak için kariyerini nasıl yönetmesi gerektiğine de değindim. Her bir adımda, araştırma projesinin ilgili adımını ye-

rine getirebilmesi için bir akademisyenin faydalanacağı teknikleri sundum.

Bu kitabı bir araştırma projesi yazar gibi belirttiğim teknikleri uygulayarak yazdım. Bu yüzden, en başta böyle bir kitap yazsam mı diye düşünürken üçüncü bölümde sözünü ettiğim tavsiyelere uymaya karar verdim. Kitabıma giriş bölümü yazmak ve insanların ilgi duyabileceği bir dille yazıp yazamadığımı görmek için kendime zaman tanıdım.

İşimden dolayı dikkatim dağılmadan yazabilmek için giriş bölümünü denemeye tatilde başladım. 2017 yazında Dalmaçya Kıyısında deniz yolculuğunda iken, kucağımda dizüstü bilgisayarım şezlongda uzanıp günlerce bir şeyler yazmaya çalıştım. Bu zaman zarfında diğer tatilciler gidip gelip ne yaptığımı soruyordu. Başta, çalıştığımı söyleyince, dik dik bakıyorlardı. Herkesin tatil yaptığı böyle bir yerde çalıştığım için diğer tatilciler hâliyle kendilerini suçlu hissediyordu. Birkaç gün sonra, ne yaptığımı soranlara yazı yazıyorum demeye başladım. Diğer tatilcilerin yazı yazmamla derdi yoktu. Nitekim yazı yazmak eğlenceli bir aktivite olabilirdi. Tatilde yapılması kabul edilebilecek bir şeydi. Gerçek şu ki bir akademisyen, yazı yazmanın eğlenceli olduğuna ne kadar erken inanırsa yazdığı makaleler o kadar iyi olur.

İki yıl sonra nihayet hoşuma giden bir şey elde ettim: birinci bölümün ilk taslağı. Bu taslağı birkaç kişiye gösterdim. Hatta on üçüncü bölümde de bahsettiğim gibi, taslağı gösterdiğim ilk birkaç kişiden biri geçmişte tez danışmanlığımı yapmış Massachusetts Teknoloji Enstitüsü (MIT) profesörlerinden Jim Porterba'ydı. Ayrıca, daha önce beraber çalışma yürüttüğüm ortak yazarlardan, öğrenci ve meslektaşlardan rica ettiğim gibi, yine beraber çalışma yürüttüğüm Berkeley'de çalışan yakın arkadaşım Ben Hermalin'den de yazdığım taslağı dikkatlice okumasını rica ettim. Başladığım bu işin değerli olduğuna herkes hemfikir-

di; devam etmem için beni cesaretlendirdiler. Ben de heyecanla, deneme amaçlı bir taslak oluşturup yazmaya koyuldum.

Her bölümü, akademisyen olmanın bir yönüne odaklanan az çok bağımsız denemeler şeklinde yazmaya karar verdim. Bir bölümün birinci taslağını bitirdikten sonra, onuncu bölümde değindiğim yaklaşımdan faydalandım. Bütün taslakları öğrenci ve meslektaşlara topluca ulaştırmaktan ziyade, alacağım tavsiyelerin birbirine benzeme ihtimalini en aza indirmeyi umarak taslakları sıra sıra gönderdim. Seçkin doktora öğrencilerimizden Hyeik Kim'in, kitabımı yazdığım akademik yılda yanımda çalışacak araştırma görevlisi olarak atanmış olmasından ötürü şanslıydım. Her bölümün birinci taslağını okuyan ilk kişi hep Hyeik'ti. Kendisi bu süreçte taslaklardaki birçok hatayı giderip bölümlerin güçlü ve zayıf yönlerine ilişkin fikirlerini dile getirdi. Hyeik taslakları okurken beni, sekizinci bölümde ele aldığım düz yazı yazma kurallarından birini -edilgen çatılı fiilleri haddinden fazla kullanmak veya "bu" sözcüğünü işaret zamiri görevinde değil de isim olarak kullanmak gibi- ihlal ederken buluyor ve bundan büyük keyif alıyor gibiydi. Hyeik'in tepkilerinden dolayı çok sayıda bölümü başka biri görmeden ya çıkardım ya da sil baştan yazdım. Bu kitabı o olmadan kesinlikle bitiremezdim.¹

Hyeik'in bir bölümle işi bittikten sonra ilgili bölümü geçmişte doktora derslerimi almış Murillo Campello'ya ve Shan Ge'ye gönderiyordum. Murillo ve Shan her bir bölümü dikkatlice okuyup metinleri önemli ölçüde iyileştiren, detaylı ve çok değerli önerilerde bulundu. Bir süre sonra, meslektaşım Lu Zhang ve daha önce beraber çalışmalar yürüttüğüm ortak yazar arkada-

1. Yazma sürecinin sonuna doğru diğer iki doktora öğrencim Dongxu Li ve Rui Gong orijinal kopyayı geliştirmem için değerli yardımlarını esirgemediler.

şım Tracy Wang aramıza katıldı; ikisi de bütün taslakları okuyup etraflıca yorumlarını benden esirgemediler. Bu süreç boyunca, birçok bölüme ilişkin birkaç arkadaş ve meslektaşlarımdan ggeri dönüş aldım. Özellikle, Ben Hermalin, Steve Kaplan, Mervyn King, Josh Lerner, Ron Masulis ve Jim Poterba bana çok yardımcı oldu.

2020'nin başlarında, kitabın yarısını yazıp bitirdikten sonra bir yayınevi bulmam gerektiği aklıma geldi. Bu kitabı basacak en uygun yayınevi bir üniversite yayınevi olacaktı; nihayetinde okur kitlem akademisyenlerdi. On birinci bölümde ele aldığım dergi değerlendirme süreçlerinde de olduğu gibi yayın yapan bütün kurumlar basılıp yayımlanacak nihai metnin birçok akademisyence incelenmiş olmasını zorunlu tutar. Ancak dergilerde yayımlanan makalelerin aksine genellikle nihai metin aynı anda birçok yayınevine gönderilir. Ben de bu yüzden metni bazı saygın üniversite yayınevlerine gönderdim. Birkaçından olumlu yanıt aldım; sonuç olarak dört üniversite yayınevi metni incelemeye göndermeye karar verdi.

Çalıştığım tüm editörler her ne kadar yaptıkları işte uzman ve yardımsever olsa da aralarından birisi bu süreç içerisinde öne çıktı: Princeton Üniversitesi Yayınlarından Peter Dougherty. Özel sermaye dersimi alan öğrencilerime sıklıkla şunu söylerim. En iyi risk sermayedarları, daha sözleşme imzalamadan değer katmaya başlar. Bu süreçte anladım ki aynısı iyi editörler için de geçerliymiş. Bir pazar sabah saat 8'de Peter'ın bana gönderdiği e-postayı gördüm. Metni geliştirmek için hatırı sayılır önerilerde bulunuyordu. Metni incelemeye göndermeden önce kitabın başlığını değiştirmem ve ekonomi ile ilgili alanları odağa almam konusunda beni ikna etti; halbuki ben bütün alanlara eşit derecede odaklanan bir kitap yazmaya çalışıyordum. Peter telefonda bana, kitabımı Princeton Üniversitesi-